

Alexin päivä

Tänään on Kiven päivä.

Samanlainen päivä kuin toisetkin päivät, joko sateinen tai paisteinen. Toisilla ihmisillä on kiire, niin että eivät ehdi katsoa teensä, vaan jäävät auton alle. Toisilla ei ole koskaan kiire, seistä möllöttävät vain ja ovat kiireisten tiellä. Koululaiset käyvät koulua ja joutuvat nurkkaan ja saavat laiskanläksyjä ja turhautumia, kun eivät osaa läksyjään. Liput liehuvat ylä- ja ala-ilmoissa ja kiireiset ihmiset ja kiireettömät ihmiset ja kouluihmiset kysyvät, mikä päivä nyt on vai eikö olekaan mikään päivä, ehkä onkin tullut vieraita, presidentti tai joku muu ministeri.

Koulussa jokaikinen koululainen kuulee, että on Kiven päivä. Jokainen opettaja on lukenut aamulla palasen Kiveä. Aamulehtikin on jäänyt monelta lukematta, kun on pitänyt lukaista, mitä se Kivi sanoi. Kukaan opettaja ei opettajainhuoneessa sano että ai (tai hienommasti, että aj), Kivenkö päivä nyt vain onkin. Reksit lukevat testamenttia ja Kiveä, kivejä, joista on tullut kulmakiviä.

Koululaisilla ei ole lupaa, jos ei satu kuukausilupa, mutta yliopistossa ei missään tapauksessa pidetä Kiven päivänä luentoja. Nuorikin yliopisto kunnioittaa hyviä tapoja ja vieläpä vanhoja tapoja. Näen tämän yliopiston ohjelmasta, joka on näkyvästi pöydänkulmalla, että näyttäisi edes vähän sivistyneeltä. Ervastian Eskokin on tainnut mennä Turkuun, niin oululainen kuin oikeastaan onkin. Ervasti kuuluu olevan oikea tietoviisas, dosenttikin ja mitä kaikkea onkaan, istuu sillä yliopiston kirjallisuuden professorin tuolilla ja luennoi joka viikko Kivestä.

On se vain eri poika se Alexis. Niin monta kirjaa kuin siitä onkin kirjoitettu, luultavasti jo useampia Kivestä kuin mitä Kivi ehti itse kirjoittaa muista, aina siitä vain piisaa puhetta.

Minulla on hyllyssäni muutama tasan sadan vuoden ikäinen lehti: Kirjallinen Kuukauslehti. Yksi lehtisistä on niin tasan sata vuotta, että on ilmestynyt lokakuussa 1866. Vuosi 1866 on ollut merkittävä vuosi. Silloin, syksyllä sata vuotta sitten, kutsui keisari kokoon Suomen valtiopäivät. Kuukauslehti kirjoittaa: "Suomen waltiopäivät tulevat kokoontumaan tulewan tammi-kuun 22 p:ksi, sen jo tuntenee jokainen Suomen mies. Kaikki sanomalehdet ovat jo rientäneet lausumaan mielteitään ja toivetaan näistä uusista waltiopäivistä..." Itsevaltiaan keisarin ja

suuriruhtinaan maassa eivät valtiopäivät olleetkaan jokapäiväinen tapahtuma. Helsinkiläisillä näyttää juuri tuohon aikaan olleen suuri juhlapäivä, kirjoittaa samainen Kuukauskirjeen J. F. Lokakuun 2. on Helsingissä vihitty uusi teatteri. J. F:llä näyttäisi kirjoituksen mukaan olleen jotain hampaankolossaan, hän ilmoittaa vaikenevansa, koska ei kuitenkaan voi "vihkimysjuhlasta" puhua suutansa puhtaaksi. Pakinaa seuraamalla voi kuitenkin todeta, että kysymys on siitä, mihin suuntaan teatteria lähdetään kehittämään, tuleeko uudesta teatteriseurasta ruotsinkielinen, jolloin kansan enemmistön asia taas unohtetaan.

Elämme Kuukauslehden mukana sitä kymmenlukua, jota monesti on sanottu Kiven vuosikymmeneksi. Kivi kirjoitti kaiken minkä kirjoitti 1860-luvulla. Kirjallinen Kuukauslehti, suomenkielisten, osaksi suomenkielikoistenkin lehti, aloitti 1866. Muistanemme, että 1869 joka tapauksessa esitettiin ensimmäinen näytelmä, joka tosiaan oli suomeksi kirjoitettu ja jolla oli taiteellista arvoa. Näytelmän nimi oli Lea. Tiedämme, että Kivi perusti suomalaisen näytelmäkirjallisuuden.

100-vuotiaassa Kuukauslehdesäini, numerossa 2 (helmikuu) on julkaistuna osa "Näytelmä on julkaistuna osa "Näytelmä—kappaleesta: Karkurit. Näytelmä 5:ssä näytöksessä, kirj. Alexis Kivi."

Kirjallinen Kuukauslehti oli heräävän suomenmielisyyden lehti, kulttuurilehti, sanoisimme nyt. Nuoret kyvyt olivat sen toimittajien huolenpidon ja ilon aiheena. Eräässä numerossa sanotaan, että Alexis Kivi oli lupautunut avustamaan lehteä.

Alexis Kiven nimi kirjoitettiin tuossa "Äksällä", ihan Agricolan kielellä. Siksi se minun mielestä aina olisi kirjoitettava x:llä. Sukunimen voisi kirjoittaa vaikka kokonaan isoilla kirjaimilla. Siksi lokakuun 10:ntenä liputetaan.

P a n u

J.k. Kun heti tällä lukemalla lähdette kävelemään, ehditte hyvin Kivi-iltaan, jonka yliopiston opettajainvalmistuslaitos hyvän tavan tekemiseksi taas pani toimiksi. Osoite: Kasarmintie 4, Myllytulli, s:a.